

KAMPER KRONIEKEN

Stedelijke geschiedschrijving in de Noordelijke Nederlanden

(ca. 1450-1550)

Peter Bakker

Kamper kronieken

KAMPER KRONIEKEN

Stedelijke geschiedschrijving in de Noordelijke Nederlanden
(ca. 1450-1550)

PETER BAKKER

Hilversum

Verloren

2024

Deze uitgave werd mede mogelijk gemaakt door financiële steun van de Stichting Constantijn van Nispen Fonds, de Stichting fonds A.H. Martens van Sevenhoven, de J.E. Jurriaanse Stichting, het Hendrik Mullerfonds en de M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting.

J.E. Jurriaanse Stichting [Ⓟ]

Afbeelding op het omslag: Stadsarchief Kampen, Topografisch Historische Atlas Koo0109. Gezicht op de noordgevel van het oude Raadhuis, uiterst rechts de doorgang onder de Nieuwe Toren, getekend door Abraham Beerstraten, ca. 1650.

ISBN 9789464550467

© 2024 Peter Bakker
Uitgeverij Verloren
Torenlaan 25, 1211 JA Hilversum
www.verloren.nl

Omslagontwerp en opmaak: Rombus, Hilversum

No part of this book may be reproduced in any form without written permission from the publisher.

Voorwoord

Het boek dat voor u ligt is een herbewerking van mijn proefschrift dat ik succesvol heb verdedigd op 7 oktober 2020. Oorspronkelijk zou de verdediging plaatsvinden op 20 mei 2020. Door de maatregelen om de covid-19 pandemie tegen te gaan werd de verdediging verplaatst naar het najaar. Sinds voorjaar 2020 is er een aantal studies verschenen dat ook van belang is voor dit boek: de studies hebben elkaar gekruist. De bevindingen in deze studies zijn dikwijls complementair. Naar de relevante passages voor dit boek is verwezen.

Velen ben ik dank verschuldigd voor de totstandkoming van het proefschrift en dus ook dit boek. Allereerst wil ik mijn promotor, Koen Goudriaan, noemen. Door de jaren heen heeft hij kritisch mee gelezen, maar bovenal mij altijd gestimuleerd, de vrijheid en ruimte gegeven om mijn onderzoek naar eigen inzicht uit te voeren en veel vertrouwen in mijn kunnen uitgesproken. Vele collega's, vakgenoten en vrienden ben ik dank verschuldigd, waarbij ik in het bijzonder mijn oud docent en vriend Nico Lettinck wil noemen.

Ten slotte noem ik hier mijn meest dierbaren. Mijn ouders bedank ik voor alles wat zij mij in het leven hebben meegegeven, mijn zussen en schoonfamilie voor hun interesse en mijn vrienden voor het luisteren. Mijn kinderen, Pepijn en Reina, dank ik voor de tijd die ze mij hebben moeten afstaan en hoop ik dat ze later met trots naar het werk van hun vader kunnen kijken. Dit boek draag ik op aan mijn lieve vrouw Xedes; zij heeft mij altijd onvoorwaardelijk gesteund.

Reijmerstok 2022

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Inleiding	11
Twee Kamper stadskronieken	15
Onderzoek naar stedelijke historiografie	19
De functies van geschiedschrijving	26
Opzet van het boek	32
1 De stadssecretarissen van kampen	34
1.1 De stadssecretaris	36
1.1.1 De werkzaamheden van de stadssecretaris	37
1.1.2 De inkomsten van de stadssecretaris: een vergelijking	40
1.1.3 De rolverdeling binnen de secretarie: een vergelijking met Holland en Brabant	44
1.2 De stadssecretarissen ten tijde van de vervaardiging van het <i>Liber Diversorum C (De annalibus quaedam)</i> en <i>Liber Diversorum D (Annalia ende andere copien)</i>	46
1.3 Intellectuele vorming van de Kamper raad	53
1.4 Besluit	56
2 Het archief van de stad en de Kamper Kronieken. De kronieken als onderdeel van de stedelijke administratie en het groeiende documentair bewustzijn	58
2.1 Archiefvorming in de veertiende tot en met begin zestiende eeuw in Kampen	60
2.2 Stedelijke administratie te Deventer en Zwolle in de late Middeleeuwen	66
2.2.1 Deventer	67
2.2.2 Zwolle	68
2.3 De fysieke staat en ontwikkeling van <i>Liber Diversorum C</i>	71
2.3.1 De verschillende gebruikseenheden in het huidige <i>Liber Diversorum C</i>	71
2.3.2 Vervolgstadia	74
2.3.3 Problemen bij deze analyse	75

2.4	De verschillende productie- en gebruikseenheden binnen <i>Liber Diversorum C</i> , hun onderlinge relatie en hun relatie ten opzichte van <i>Libri A</i> tot en met <i>E</i>	76
2.5	Ontwikkelingsstadia van <i>De annalibus quaedam</i>	81
2.6	<i>Liber Diversorum D</i> oftewel <i>Annalia ende andere copien</i>	90
2.7	Besluit	96
3	Inhoudelijke analyse de <i>annalibus quaedam</i>	99
3.1	Inhoudelijke analyse Kamper stadskronieken	99
3.2	Brongebruik	101
3.2.1	Bronnenkeuze door Jacob Bijndop	101
3.2.2	Brongebruik van de stadssecretarissen na Jacob Bijndop	116
3.3	Verwijzingen en methode	117
3.3.1	Verwijzing	117
3.3.2	Steekwoorden en chronogrammen	120
3.3.3	Chronologische methode	128
3.4	Thema's	133
3.5	Geografische spreiding van de berichtgeving in <i>De annalibus quaedam</i>	144
3.6	Wereldbeeld	150
3.6.1	'De Negen Besten' of 'Les Neuf Preux Hommes'	155
3.6.2	Religie	159
3.6.3	Recht, eer, oorlog en vrede: versterking van de bestaande orde	163
3.6.4	Stedelijk zelfbewustzijn en burgermentaliteit	172
3.7	Functie en doel van <i>De annalibus quaedam</i> als onderdeel van de secretarie	176
3.8	Besluit	180
4	Inhoudelijke analyse <i>Annalia ende andere copien</i>	182
4.1	Brongebruik	185
4.2	Verwijzingen en methode	187
4.2.1	Steekwoorden, secundaire verwijzingen en chronogrammen	187
4.2.2	Archivalia	191
4.3	Thema's	196
4.4	Geografische spreiding van de berichtgeving in <i>Annalia ende andere copien</i>	205
4.5	Politiek en Wereldbeeld	211
4.5.1	Het Sticht: bisschop, staten en Ridderschap en de hertog van Gelre	213
4.5.2	Rust en stabiliteit in de stad	223
4.5.3	Relatie van de steden onderling	227

4.5.4	Visie op de keizer als landsheer: identificatie met het keizerrijk	234
4.5.5	De hand van God in de geschiedenis	242
4.6	Functie en doel van <i>Annalia ende andere copien</i>	244
4.7	Besluit	247
5	Stedelijke geschiedschrijving in de Noordelijke Nederlanden	249
5.1	Inleiding	249
5.2	Stedelijke geschiedschrijving in de Noordwest Europa	252
5.2.1	Het Duitse rijk en Noord-Frankrijk	252
5.2.2	Brabant en Vlaanderen	256
5.2.3	Gelre, Holland en Utrecht	262
5.3	Stedelijke geschiedschrijving in de Noordelijke Nederlanden: vier kronieken vergeleken	264
5.3.1	Zwolle	264
5.3.2	Groningen	266
	<i>Oorsprongsgeschiedenis Fries volk</i>	266
	<i>Sicke Benninge</i>	269
	<i>Functie en doel van de kroniek</i>	270
	<i>Wereldbeeld van Sicke Benninge</i>	274
5.3.3	Den Bosch	276
	<i>Peter van Os</i>	279
	<i>Herkomst hertogen en hertogdom van Brabant en de stichting van 's Hertogenbosch</i>	280
	<i>Wereldbeeld</i>	281
	<i>Functie en doel van de kroniek</i>	289
5.3.4	Rotterdam	293
	<i>Johannes Allertzoon en Cornelis Janszoon</i>	294
	<i>Wereldbeeld en politiek</i>	295
	<i>Functie en doel van de kroniek</i>	301
5.4	Besluit	305
	Conclusie	310
	Bijlagen	315
Bijlage A	Handen van de auteurs en stadssecretarissen	315
Bijlage B1	Dienstverbanden van stadsecretarissen te Kampen vijftiende en zestiende eeuw	325
Bijlage B2	Beschrijving van aanstellingsvoorwaarden staatssecretarissen ten tijde van de vervaardiging van de Kamper kronieken	325
Bijlage B3	Levensbeschrijvingen van de Kamper stadssecretarissen ten tijde van de vervaardiging van beide Kamper kronieken	328

Bijlage C1	Handschriftenbeschrijving <i>Liber Diversorum C</i>	354
Bijlage C2	Productie- en gebruikseenheden <i>Liber Diversorum C</i>	367
Bijlage D1	Handschriftenbeschrijving <i>Liber Diversorum D</i>	368
Bijlage D2	Productie- en gebruikseenheden <i>Liber Diversorum D</i>	380
Bijlage E1	Aantal (wit)regels tussen de beschrijvingen in <i>De annalibus quaedam</i> door Jacob Bijndop	381
Bijlage E2	Verschillende schrijffases in <i>De annalibus quaedam</i> door Bogherman en de verschillende schijffases in <i>Annalia ende andere copien</i>	382
Bijlage F1	Handschriftbeschrijving van inventarisnummer 689 van het Oud Archief van de stad Rotterdam	383
Bijlage F2	Rotterdams composiet waarin zich de Rotterdamse kroniek bevindt. Een overzicht van de oorspronkelijke band ten tijde van Johan Allertszoon met Romeinse nummering en oorspronkelijke katernen	390
	Verklarende woordenlijst	393
	Lijst van archivalia	395
	Literatuurlijst	401
	Lijst van gepubliceerde bronnen	412
	Verantwoording van beeldmateriaal	414
	Register van persoon- en plaatsnamen	419
	Over de auteur	425

Inleiding

Wie op 3 juli 1478 in de nabijheid van het Kamper schepenhuis was, zou een bijzonder tafereel hebben aanschouwd. De domdeken van Utrecht, Ludolf vanden Vene, de stadssecretaris van Kampen, Jacob Bijndop, en enkele afgevaardigden kwamen met een kleine groep de stad in. Nu waren deze heren in die periode wel vaker te zien in Kampen, maar ditmaal keerden zij na een reis van vijftien weken terug met verloren zonen van de stad. Het weerzien zal gepaard zijn gegaan met luid gejuich. Een huzarenstukje was geleverd door de domdeken, de stadssecretaris en de afgevaardigden; zij hadden met succes de Kamper gevangenen vrijgepleit ten overstaan van de Franse koning aan het hof in Parijs.

Toen zij vijftien weken eerder richting (het huidige) Noord Frankrijk reisden, lagen Maximiliaan van Oostenrijk en de Franse koning, Lodewijk XI, met elkaar in conflict over de Bourgondische erflanden. Vele gebieden waren hierdoor onveilig geworden. Het oorlogsgeweld in het voorjaar van 1478 deed zich onder andere voor in Vlaanderen en Artesië. Het was een moeizame en waarschijnlijk spannende reis geweest die verliep via Rijsel, Calais, Beauvais en Parijs om uiteindelijk de gevangenen op te halen in Dieppe, Harfleur en Honfleur.

De zeven Kamper schipheren¹ en zeelieden waren bij hun gevangenneming door de Fransen waarschijnlijk aangezien voor Hollanders, die destijds onder de Bourgondiërs vielen, en daarmee ten onrechte gekaapt. Bij terugkomst moest een dergelijk heuglijk weerzien van dierbaren natuurlijk gevierd worden. De wijn zal die dag rijkelijk gevloeid hebben. Wellicht werden er runderen uit de stadsweiden geslacht en waren er lekkernijen via de handel in het Middellandse zeegebied die werden opgediend. De gasten konden natuurlijk verse vis uit de IJssel, waaronder steur, op hun bord hebben gehad. Mogelijkerwijs werd er zelfs muziek gemaakt. Hoe de feestelijkheden er daadwerkelijk hebben uitgezien blijft giswerk, maar de stad, de reders, de kapiteins en de kooplieden wilden gezamenlijk aan deze festiviteiten en onkosten meebetalen. Het is aan de eerder genoemde stadssecretaris te danken dat we notie hebben van een toedracht als deze. De stadssecretarissen zijn de vervaardigers van de in deze studie besproken Kamper kronieken. Bovenstaande passage geeft inzage in de zaken waar de stadssecretarissen mee te doen

¹ De bevoegdheden of functie van een schipheer moet breder gezien worden dan de kapitein van een schip. Hij kan ook de eigenaar van een schip of schepen zijn en/of (deels) de lading in zijn bezit hebben.

kregen en de toestanden waarin de burgers van de stad in de tweede helft van de vijftiende eeuw konden verkeren.²

Het is in dat Kampen van de vijftiende en de zestiende eeuw waar twee van de weinige stadskronieken van Nederland uit de Middeleeuwen ontstaan. Indien men de stad vanuit de middeleeuwse situatie benadert, is het misschien niet vreemd dat juist in deze stad geschiedenis wordt geschreven. Kampen was in de late Middeleeuwen een stad met veel kapitaal, mede dankzij haar handelscontacten van Portugal tot aan Rusland. Kamper koggen voeren onder andere uit naar de Oostzee en zeilden de IJssel op naar het Rijngebied in het huidige Duitsland. Nadat de stad eerder uit de Hanze was getreden, maakte zij vanaf 1441 weer onderdeel uit van het Hanzeverbond. De gunstige ligging van de stad aan de monding van de IJssel gaf haar economisch en militair belang.

In de vijftiende eeuw behoorde Kampen tot het prinsbisdom Utrecht (Sticht en Oversticht). De IJsselsteden in het Oversticht handelden redelijk autonoom ten opzichte van het prinsbisdom. Daarnaast was Kampen bestuurlijk, na Deventer, de tweede stad in het Oversticht. Samen met Zwolle hadden deze steden zitting in de staten van het Oversticht. De staten werden gevormd door de Ridderschap uit Salland, Vollenhove en Twente (later ook Drenthe) en deze drie steden. Het Oversticht bestond uit ongeveer het huidige gebied van Overijssel, Drenthe en de stad Groningen. De drie steden hadden gedurende de Middeleeuwen benoemingen van diverse kasteleins in het Oversticht naar zich toe weten te trekken, zo ook in de vijftiende eeuw voor Drenthe. De kasteelheer van Coevorden en tevens drost (plaatsvervanger van de bisschop) van Drenthe moest een burger van één van de drie steden en uit Drenthe of Salland afkomstig zijn. Hoewel de landdag in Drenthe een zelfstandig orgaan bleef en uiteindelijk aan het einde van de vijftiende eeuw contouren waar te nemen zijn van een Staten-college van Drenthe, hadden de steden met de benoeming van de drost politieke invloed op het gebied Drenthe.³ De drie steden speelden dus bestuurlijk een betekenisvolle rol in het huidige Noordoost Nederland tijdens de late Middeleeuwen.

De Bourgondisering van de Nederlanden kende ook zijn weerslag in het Sticht. De Bourgondische hertogen probeerden hun invloed op de benoeming van de bisschop aan te wenden, maar hetzelfde deden de hertogen van het buurgewest Gelre.⁴ Dit zorgde voor spanningen die aan het einde van de vijftiende en in de

2 Stadsarchief Kampen (SAK), Oud Archief (OA) 11, *Liber Diversorum C*, 260 recto-260 verso en SAK, OA 2077, *Stukken betreffende het gevangen houden van enige Kamper burgers te Dieppe, 1478*. Via de twee akten onder SAK, OA 2077 kennen we de zeven schipheren en drie van de afgevaardigden. Er wordt gesproken in deze akten over de gevangenen Johannes de Wilde, Henric de Bremen, Egbert Krueser, Johannes de Roederloe, Hermanus Grote Altetus, Henric Volhoern en Berardus Henrici. De afgevaardigden die genoemd worden zijn: Henricus Alteti (raadslid), Henric de Wilde (broer van Johannes) en Remboldus Wicheri.

3 Cornelius Anthonius van Kalveen, *Het bestuur van bisschop en Staten in het Nedersticht, Oversticht en Drenthe, 1483-1520* (Proefschrift, Groningen 1974) 220-222.

4 Jules Edouard Anne Louis Struick, *Gelre en Habsburg, 1492-1528* (Arnhem 1960); Kalveen, *Het bestuur van bisschop en Staten*; D.A. Berents, 'Het Sticht Utrecht, Gelre en Friesland 1423-1482', in: *Algemene Geschiedenis der Nederlanden 4* (Haarlem 1980) 292-303.

zestiende eeuw uitmondde in een reeks gewapende conflicten die wij tegenwoordig de Gelderse Oorlogen noemen.

De economische groei van Kampen stagneerde in de vijftiende eeuw. De achteruitgang was toen relatief. De monding van de IJssel verzandde waardoor grote schepen de stad moeilijker konden bereiken.⁵ De stad trof maatregelen om dit te verhelpen, maar kon niet voorkomen dat de rivier verder dichtslidde.⁶ De vele gewapende conflicten die zich in de regio afspeelden aan het einde van de vijftiende en het begin van de zestiende eeuw hebben eveneens zwaar gedrukt op het economisch welzijn van de stad.

In de late Middeleeuwen (ca. 1420-1430) telde de stad minimaal 6.120 en maximaal 8.440 inwoners.⁷ Naar middeleeuwse maatstaven raakte Kampen overbevolkt. Aan het einde van de vijftiende eeuw vonden er dan ook stadsuitbreidingen plaats,⁸ een teken dat bevolkingstoename nog steeds gaande was. Het is onduidelijk hoe groot het inwoneraantal in de zestiende eeuw is geweest. In 1530 liet het stadsbestuur weten aan de paus dat het aantal communicanten uit 12.000 bestond. Dit getal was waarschijnlijk overdreven om bestuurlijke ambities te realiseren.⁹ Het inwoneraantal daalde in de zestiende eeuw en zou rond 1560 tussen 4.700 en 6.450 hebben gelegen.¹⁰ In hoeverre we daadwerkelijk uit de gegevens over de zestiende eeuw een goed beeld krijgen van de omvang van de stad is lastig te bepalen. Het maakt in ieder geval duidelijk dat de stad Kampen in de late Middeleeuwen één van de grootste steden aan de Zuiderzee is. Ten opzichte van bijvoorbeeld Amsterdam was de stad in vijftiende eeuw een economisch, militair en politiek zwaargewicht.

Kampen bestond uit één parochie met twee kerken. De belangrijkste kerk was de Sint Nicolaaskerk (tegenwoordig de Bovenkerk) en de andere kerk was de Onze-Lieve-Vrouwekerk (tegenwoordig de Buitenkerk). Het stadsbestuur had veel invloed op het geestelijk leven in de stad. Gedurende de veertiende, vijftiende en zestiende eeuw wist het steeds meer bemoeienis te krijgen met de kerkfabriek.¹¹ De stad had een lagere school waar hoofdzakelijk lezen, rekenen en

5 Coenraad Arnold Tamse, 'Bijdragen tot de economische geschiedenis van Kampen in de Middeleeuwen en de XVIe eeuw', *Kamper Almanak* (1963) 204-279.

6 SAK, OA 11, 262.

7 J.A.E. Kuys, 'Stedelijke zeggenschap over de pastoor in de late Middeleeuwen. Het geval Kampen als voorbeeld van "verstedelijking" van het pastoorsambt', *Trajecta. Religie, Cultuur en Samenleving in de Nederlanden* 14 (2005) 285-308, aldaar 290-291.

8 Chr.J. Kolman, 'De verstedelijking van Kampen in de late Middeleeuwen', *Kamper Almanak* (1990) 145-177, aldaar 147, 150-153.

9 Kuys, 'Stedelijke zeggenschap over de pastoor in de late Middeleeuwen', 291. De reden om dit getal te overdrijven was volgens Kuys om aan te tonen dat er een onoverbrugbare kloof was ontstaan tussen de inkomsten en de taak van de geestelijke. Hierdoor zouden alleen derderangs geestelijken zich aan de stadsparochie willen verbinden. Door de stad het collatierecht te geven zou dit kunnen worden verholpen. Hierdoor zou de stad (nog) meer invloed kunnen uitoefenen op de geestelijkheid in de stad.

10 Kolman, 'De verstedelijking van Kampen in de late Middeleeuwen', 153.

11 Kuys, 'Stedelijk zeggenschap', 289-290, 300-303. Aldaar W.A. Fasel, 'De bestuurlijke verhoudingen tussen stadsbestuur en geestelijke instellingen te Kampen', *Kamper Almanak* (1967/68), 266-312; F.A.H. van

voor sommigen schrijven werd gedoceerd. Deze school was verbonden aan de Onze-Lieve-Vrouwekerk. Tevens had de stad een Latijnse school (stadsschool) die gelieerd was aan de parochie van de Sint Nicolaaskerk. Daarnaast waren er nog bijscholen, maar het stadsbestuur ontmoedigde deze 'onreguliere' scholen. In 1539 werd er een school voor wezen opgericht, het zogenaamde Soete-naeme Jhesushuys. Voor jongeren die op zee waren, werden er in de late Middeleeuwen regelingen getroffen zodat zij toch onderwijs konden volgen. De zeggenschap over het onderwijs lag bij het stadsbestuur.¹² De mogelijkheden om onderwijs te volgen in Kampen zullen er aan bij hebben gedragen dat de geletterdheid in de stad toenam. Daarmee mag aangenomen worden dat het geschreven woord een steeds belangrijkere rol in de stedelijke samenleving kreeg. Deze aanname sluit aan bij de toename van het aantal schepenakten in de veertiende eeuw. Johanna Kossmann-Putto komt in haar studie tot de conclusie dat vanaf de veertiende eeuw de schepenakten significant talrijker werden en dat hiermee in de Kamper samenleving het vertrouwen in het geschreven woord groeide.¹³ Voorzichtig mag ervan uit worden gegaan dat de verschriftelijking van de stedelijke samenleving in Kampen gelijk loopt met de door haar geschetste ontwikkeling van het vertrouwen in de schepenakte.

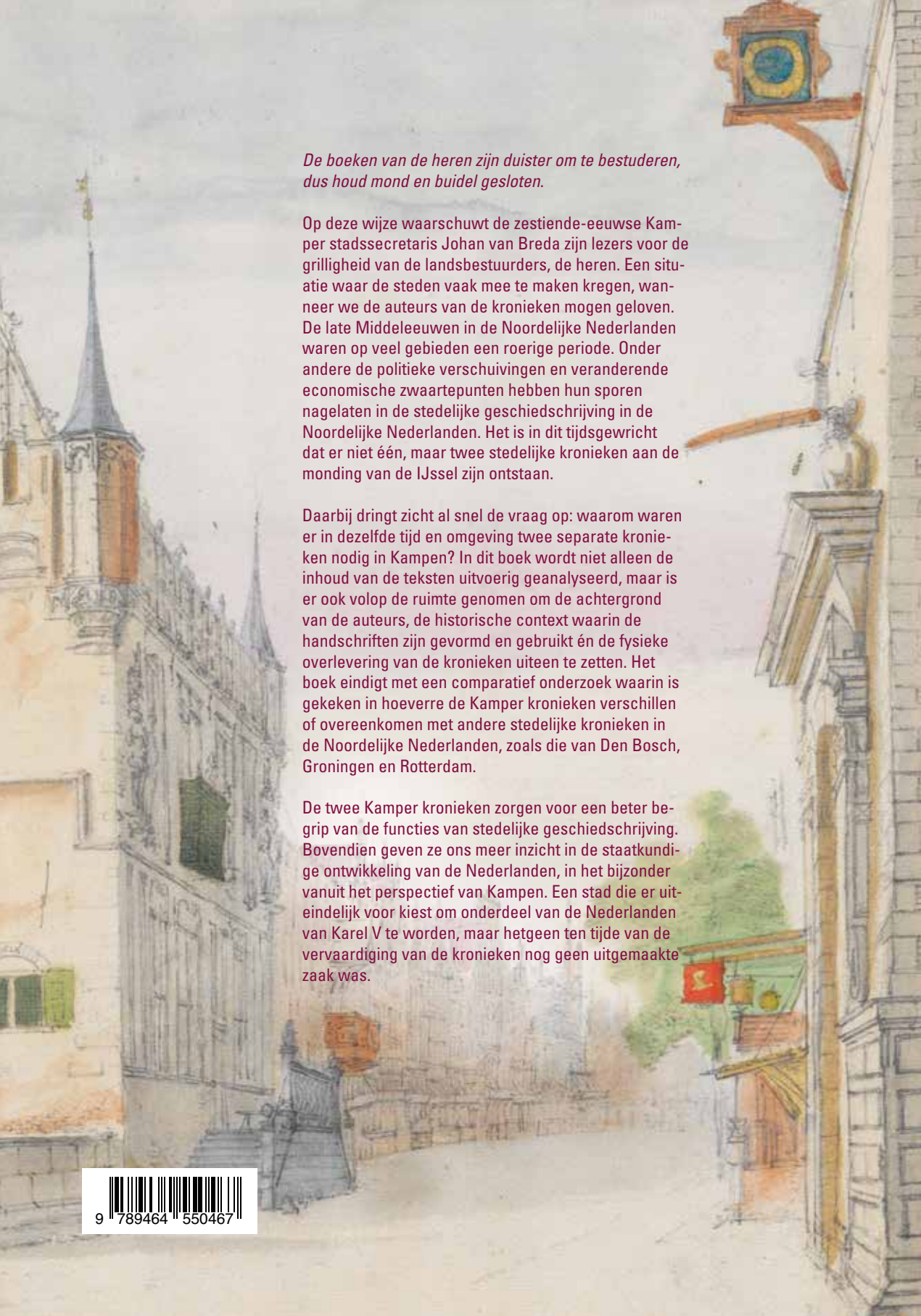
De taken die onder het stadsbestuur vielen, waren divers. De hoge en lage jurisdictie berustten beide bij de stad. Dit gold evenzo voor het onderhoud van de belangrijkste gebouwen van de stad, waaronder de kerken en de stadsmuur. In de vijftiende eeuw tot aan het jaar 1519 bestond het dagelijks bestuur uit twaalf raden en twaalf schepenen. Jaarlijks wisselden zij elkaar af: de schepenen werden raden en de raden werden schepenen. De schepenen hadden onder andere bemoeienis met de hoge jurisdictie. De leden van dit college werden gerekruteerd uit het patriciaat van de Kamper samenleving. Naast de functie van raad of schepen bekleedden deze mannen hoge (ambtelijke) functies binnen de stad, zoals came-raars (thesauriers), burgemeesters of kerkmeesters. Onder deze bestuurslaag bevond zich de gezworen meente (groot en klein). Zij vertegenwoordigden voornamelijk de burgers en gilden. De bemoeienis van de meenten met het stadsbestuur was gering. Bij het overlijden van een raad of schepen werd uit dit gremium een nieuw lid gekozen. Er werd om goedkeuring van de meenten gevraagd bij financiële zaken en oorlogshandelingen. Na 1519 veranderde niet alleen de samenstelling van het stadsbestuur, maar ook de verkiezing en verantwoordelijkheden van de verschillende onderdelen van het stadsbestuur.¹⁴

den Homberg, 'Brugman en het Broederklooster. De invoering van de Observantie te Kampen opnieuw bekeken', *Kamper Almanak* (1991) 177-202; Koen Goudriaan, 'De Moderne Devotie en de stad, Een conflict rond twee vrouwenconventen in middeleeuws Kampen', *Trajecta* (1998) 134-153; F. van der Pol, *De reformatie te Kampen in de zestiende eeuw* (Kampen 1990) hoofdstuk 1.

¹² P. Bakker, 'Onderwijzen zit humanisten in het bloed. Een onderzoek naar de invloed van humanisme op de Latijnse school in Kampen ca 1450-1600', *Overijsselse Historische Bijdragen* (OHB) 127ste stuk (2012) 9-34.

¹³ J.A. Kossmann-Putto, *Kamper Schepenakten 1316-1354* (Zwolle 1955).

¹⁴ Peter Bakker, 'Van de nood een deugd maken. Oproer, rel, factie- of partijstrijd? Een onderzoek naar

*De boeken van de heren zijn duister om te bestuderen,
dus houd mond en buidel gesloten.*

Op deze wijze waarschuwt de zestiende-eeuwse Kamper stadssecretaris Johan van Breda zijn lezers voor de grilligheid van de landsbestuurders, de heren. Een situatie waar de steden vaak mee te maken kregen, wanneer we de auteurs van de kronieken mogen geloven. De late Middeleeuwen in de Noordelijke Nederlanden waren op veel gebieden een roerige periode. Onder andere de politieke verschuivingen en veranderende economische zwaartepunten hebben hun sporen nagelaten in de stedelijke geschiedschrijving in de Noordelijke Nederlanden. Het is in dit tijdsgewricht dat er niet één, maar twee stedelijke kronieken aan de monding van de IJssel zijn ontstaan.

Daarbij dringt zicht al snel de vraag op: waarom waren er in dezelfde tijd en omgeving twee separate kronieken nodig in Kampen? In dit boek wordt niet alleen de inhoud van de teksten uitvoerig geanalyseerd, maar is er ook volop de ruimte genomen om de achtergrond van de auteurs, de historische context waarin de handschriften zijn gevormd en gebruikt én de fysieke overlevering van de kronieken uiteen te zetten. Het boek eindigt met een comparatief onderzoek waarin is gekeken in hoeverre de Kamper kronieken verschillen of overeenkomen met andere stedelijke kronieken in de Noordelijke Nederlanden, zoals die van Den Bosch, Groningen en Rotterdam.

De twee Kamper kronieken zorgen voor een beter begrip van de functies van stedelijke geschiedschrijving. Bovendien geven ze ons meer inzicht in de staatkundige ontwikkeling van de Nederlanden, in het bijzonder vanuit het perspectief van Kampen. Een stad die er uiteindelijk voor kiest om onderdeel van de Nederlanden van Karel V te worden, maar hetgeen ten tijde van de vervaardiging van de kronieken nog geen uitgemaakte zaak was.

9 789464 550467